

Empowerment van Marokkaanse landarbeidsters heeft effect

‘Binnenlandse Zaken zijn vrouwenzaken’. Die opvatting zwerft rond in Marokko en betekent zoveel als: vrouwen maken steeds meer de dienst uit. Toch hebben de vrouwelijke leden van de agrarische bond FNSA nog een zetje nodig. Met steun van de FNV worden ze getraind in arbeidsrecht en emancipatoire zaken. “De vrouwen die de training hebben gevolgd, snakken naar de volgende”, zegt Boulberj Lahoucine, algemeen secretaris FNSA, regio Zuid-Marokko.

Door Astrid van Unen

Scholing en organiseren, dat zijn de twee doelen van het project dat al enige jaren met de Marokkaanse agrarische bond met steun van de FNV draait en sinds kort door Mondiaal FNV is overgenomen. Via scholing moet hun positie versterkt worden, evenals hun eigenwaarde. De Fédération Nationale du Secteur Agricole (FNSA) telt 6000 leden, voornamelijk landarbeiders en kleine boeren. Ze willen groeien, want er is nog heel veel werk te verzetten in deze sector, vertelt de algemeen secretaris van de regio Zuid-Marokko, Boulberj Lahoucine, tijdens de kaderdag van Mondiaal FNV in Utrecht.

Boulberj Lahoucine

“Het grootste probleem is geld”, zegt hij. “In september begint het zaaizeizoen en dan moeten de kleine boeren altijd weer verzinnen hoe ze aan geld komen om zaden te kopen. Dat heeft deels te maken met de prijs van de producten. Soms ligt die zo laag, dat het nauwelijks loont om bijvoorbeeld tomaten op de markt te verkopen. Een ander deel ligt aan onwetendheid, ze weten niet hoe ze zelf zaden kunnen genereren. Het ministerie van Landbouw voert voorlichtingsprogramma’s maar nog te kleinschalig.”

Te laag minimumloon

Ook bij de landarbeiders is het grootste probleem het geld: de lonen zijn te laag. “De gemiddelde werknemer in de agrarische sector verdient 72 à 73 dirham en krijgt daar

bovenop nog overwerk- en transportvergoeding, wat het totaal op ongeveer 100 dirham (€ 9,50) brengt. Maar om een normaal bestaan te kunnen voeren, heeft een werknemer 130 dirham (€ 12,-) nodig. Het minimumloon in de agrarische sector, dat SMAG genoemd wordt, ligt 35 tot 40 procent lager dan in de industriesector, dat SMIG genoemd wordt.”

Dat veel te lage minimumloon is een van de doornen in het oog van de FNSA. Lahoucine: “Sinds 2011 organiseren we jaarlijks een manifestatie. In dat jaar besloot het parlement het verschil tussen de smak en de SMIG te verkleinen, maar tot op heden is dit besluit nog niet geïmplementeerd. Het moet eerst officieel bekend gemaakt worden, maar waarschijnlijk spelen hier de belangen van de grote boeren mee. Die moeten dan meer gaan betalen aan hun werknemers.”

Train de trainer

Het sterkst georganiseerd is de FSNA in de regio Agadir, maar de bond heeft behoefte aan meer leden. Van de 6000 zijn er 2000 vrouw. De bond werkte al eerder met TIE-Netherlands en FNV Agrarisch aan trainingen. Nu neemt Mondiaal FNV het stokje over en financiert de trainingen tot juni volgend jaar. FNV-consulent Mohamed Dahmani schoolde al kaderleden van de bond onder het motto ‘Train de trainer’. “Deze training is nodig om elkaar te versterken”, zegt Lahoucine.

Het projectdoel is tweeledig: het versterken van de capaciteit en de competenties van vrouwen en het verhogen van de participatie van vrouwelijke vakbondsleden in de vakbondsstructuren. Dankzij de trainingen in de afgelopen jaren is de beeldvorming bij de werknemers over de vakbond veranderd, zegt Lahoucine. “Vroeger dachten ze dat de bond er vooral voor juridische hulp was, voor het organiseren van demonstraties en stakingen. Dat beeld is nu veranderd. Ze zien een solidaire bond, met een coördinerende en ondersteunende rol, met een collectief belang voor nu en de toekomst.”

Werkneemster duwt bakken tomaten voort

Naar elkaar luisteren

De vrouwen leren tijdens de training over bijvoorbeeld onderhandelingstechnieken, veiligheid, welzijn en arbeidsrechten. “Ze hebben een boekje over hun rechten en doen er zelf onderzoek naar. Maar er komen ook zaken aan de orde als: hoe scheid ik werk en privé, en: hoe ga ik om met mijn eigen omgeving? Hoe ga ik confrontaties aan in mijn gezin en hoe sta ik mijn man te woord? Je merkt dat dit effect heeft. Een cursiste zei na een dag training dat ze het ’s avond op haar man had uitprobeerde en het werkte! ‘Vanaf nu luisteren we naar elkaar’, zei ze. Dat is een mooi resultaat.”

Ze worden er blij van, de vrouwen die de training volgen, benadrukt Lahoucine, en sterker. “Sommige dames hebben het vwo doorlopen en werken daarna op het platteland. Door de training hebben ze het gevoel weer iets te kunnen betekenen voor de maatschappij. Dit jaar hebben ze voor het eerst zelf 8-maart-vieringen georganiseerd. Dat werd voorheen alleen door vrouwelijke ambtenaren gevierd. Er waren 2 bijeenkomsten in het land, met ieder zo’n 150 à 200 deelnemers. Dat betekende veel voor hen.”

Belangrijk en eervol

Lahoucine werkt zelf op het ministerie van Landbouw. Dat doet hij parttime ’s morgens. “De rest van de dag ben ik vrijgesteld om vakbondswerk te doen. Ik zeg expres ‘de rest van de dag’, want het vakbondswerk gaat ook ’s avonds door, als werknemers klaar zijn met hun werk.” Hij noemt vakbondswerk “belangrijk en eervol”, omdat hij mensen mag helpen die in de verdrukking raken. Daarom is hij dankbaar voor de steun van de FNV. “Het is een sterke ondersteuning”, zegt hij. “We doen veel ervaring en inspiratie op via de FNV. Daar hebben we veel profijt van.”